

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES) 2023/1960

(2023. gada 10. maijs)

ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par kopuzņēmuma “Inovācijas veselības aprūpes iniciatīva” (pirms 2021. gada 30. novembra – kopuzņēmums “2. ierosme inovatīvu zāļu jomā”) 2021. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu

EIROPAS PARLAMENTS,

- ņemot vērā lēmumu par kopuzņēmuma “Inovācijas veselības aprūpes iniciatīva” 2021. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,
 - ņemot vērā Reglamenta 100. pantu un V pielikumu,
 - ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A9-0069/2023),
- A. tā kā 2021. gada novembrī tika pieņemta Padomes Regula (ES) 2021/2085⁽¹⁾, ar ko izveido kopuzņēmumu “Inovācijas veselības aprūpes iniciatīva” (*IHI*), kurš aizstāj kopuzņēmumu “2. ierosme inovatīvu zāļu jomā” (*IMI 2*), programmā “Apvārsnis Eiropa” uz laikposmu, kas beidzas 2031. gada 31. decembrī;
- B. tā kā kopuzņēmums *IHI* ir publiskā un privātā sektora partnerība veselības pētniecībai un inovācijai; tā kā kopuzņēmuma *IHI* mērķis ir palīdzēt izveidot Savienības mēroga veselības pētniecības un inovācijas ekosistēmu, kas atvieglo zinātnes atziņu pārvēršanu reālās inovācijās; tā kā šīm inovācijām būtu jāaptver profilakse, diagnostika, ārstēšana un slimību kontrole;
- C. tā kā tās dibinātāji ir Savienība, ko pārstāv Komisija, Eiropas Radioloģijas, elektromedicīnas un veselības aprūpes IT nozares koordinācijas komiteja, “Advancing Healthcare”, Eiropas Farmācijas uzņēmumu un apvienību, tostarp “Vaccines Europe”, federācija (*EFPIA*), Eiropas Biorūpniecības asociācija un “MedTech Europe” (Eiropas Medicīnisko tehnoloģiju nozares, tostarp diagnostikas, medicīnisko ierīču un digitālās veselības, tirdzniecības asociācija); tā kā kopuzņēmums *IHI* ievēro divpusēju modeli, proti, valdē ir pārstāvēta Komisija un privātā sektora pārstāvji no nozares un pētniecības, kas piedalās kopuzņēmuma *IHI* pamatdarbībās;
- D. tā kā kopuzņēmuma *IHI* kopējais budžets 2021.–2027. gada laikposmam ir 2,4 miljardi EUR, no kuriem puse ir no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa”; tā kā Savienības finansiālais ieguldījums no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa”, tostarp Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas apropriācijām, segs administratīvās izmaksas un darbības izmaksas līdz 1,2 miljardiem EUR, tostarp līdz 30,2 miljoniem EUR administratīvo izmaksu segšanai; tā kā laikposmā no 2021. līdz 2028. gadam ES vēl ieguldīs līdz 22,3 miljoniem EUR administratīvajā budžetā, pārnesot šos līdzekļus no kopuzņēmuma *IMI 2*,

Budžeta un finanšu pārvaldība

1. atzinīgi vērtē to, ka saskaņā ar Revīzijas palātas ziņojumu kopuzņēmuma *IHI* pārskati par 2021. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo kopuzņēmuma *IHI* finanšu stāvokli 2021. gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar tā finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem; turklāt pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu uzsver, ka pakārtotie darījumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi;

⁽¹⁾ Padomes Regula (ES) 2021/2085 (2021. gada 19. novembris), ar ko izveido kopuzņēmumus pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” un atceļ Regulas (EK) Nr. 219/2007, (ES) Nr. 557/2014, (ES) Nr. 558/2014, (ES) Nr. 559/2014, (ES) Nr. 560/2014, (ES) Nr. 561/2014 un (ES) Nr. 642/2014 (OV L 427, 30.11.2021., 17. lpp.).

2. norāda, ka pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” kopuzņēmumam *IHI* ir paredzēti vērienīgi mērķi, kurus var sasniegt tikai tad, ja tiek izstrādāti un īstenoti efektīvi risinājumi, kas novērš trūkumus kopuzņēmuma *IHI* iekšējās kontroles sistēmās un to sagatavo nākotnes izaicinājumiem, kas izriet no atbildības palielināšanās, piemēram, cilvēkresursu pārvaldības un plānošanas jomā; šajā sakarībā norāda, ka īpaši sarežģīti un apgrūtināši aprēķini un ziņošanas prasības rada ievērojamu kļūdu risku, un tādēļ aicina izpētīt iespējas tos vienkāršot, kad vien tas ir iespējams un atbilst spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam;
3. norāda, ka galīgais pieejamais kopuzņēmuma *IHI* 2021. gada budžets, tostarp iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, kuras kopuzņēmums *IHI* atkārtoti iekļāva kārtējā gada budžetā, piešķirtie ieņēmumi un pārdale nākamajam gadam bija 11,0 miljoni EUR saistību apropriācijās un 210,4 miljoni EUR maksājumu apropriācijās; norāda, ka saistību apropriāciju un maksājumu apropriāciju budžeta izpilde attiecīgi sasniedza 75,91 % (2020. gadā 98,66 %) un 95,39 % (2020. gadā 97,08 %);
4. norāda, ka kopuzņēmumos nav saskaņoti definētas “administratīvās izmaksas”, pēc kurām aprēķina to dalībnieku finansiālās iemaksas un kuras ir priekšnoteikums salīdzināmu skaitlisko datu iegūšanai; ņemot to vērā, aicina pieņemt vienotas pamatnostādnes, lai kopuzņēmumi izmantotu saskaņotu pieeju dažu administratīvo izmaksu izdevumu kategoriju, piemēram, izdevumi konsultācijām, izpētei, analīzei, novērtējumiem un tehniskajai palīdzībai, klasificēšanā;
5. pauž bažas par to, ka kopuzņēmuma *IHI* dalībnieku iemaksu mērķrādītāju sasnieguma līmenis ir salīdzinoši zems; tomēr norāda, ka tas ir saistīts ar projektu laikietilpību, kas nepieciešama, ņemot vērā kopuzņēmuma *IHI* pētniecības darbību iedabu inovatīvas veselības aprūpes jomā, kā arī to, ka projektus īsteno lieli globāli konsorcijs; norāda, ka kopuzņēmumam *IHI* turpmākajos gados vēl ir jāmaksā 84,3 miljoni EUR par vēl nepabeigtajiem Septītās pamatprogrammas projektiem;
6. vērš uzmanību uz to, ka arvien pieaug tādu vēl nepabeigtu projektu skaits, kurus īsteno no vairākām daudzgadu finanšu shēmas programmām vienlaikus, un tas rada risku, ka šo līdzekļu efektīvai pārvaldībai vajadzīgie administratīvie resursi var nebūt pietiekami; atzinīgi vērtē to, ka ar turpmākajiem pasākumiem saistībā ar 2020. gada budžeta izpildes apstiprināšanu ir panākta šā jautājuma risināšana un ka kopuzņēmums *IHI* par šo procesu sīkāk ziņos konsolidētajā 2022. gada darbības pārskatā;
7. attiecībā uz kopuzņēmuma *IHI* pamatdarbības pienākumiem 2021. gada beigās norāda, ka kopuzņēmums *IHI* bija pilnībā uzņēmies saistības 966 miljonu EUR apmērā no maksimālās ES iemaksas parakstītajos Septītās pamatprogrammas dotāciju nolīgumos, no kuriem aptuveni 84,3 miljoni EUR (jeb 8,7 %) vēl ir jāmaksā turpmākajos gados; norāda, ka privātā sektora dalībnieki veica iemaksas natūrā tādā pašā līmenī; norāda, ka Septītās pamatprogrammas projektiem pieejamā kopuzņēmuma *IHI* 2021. gada maksājumu budžeta izpildes līmenis bija 80 %; tomēr norāda, ka kopuzņēmumam *IHI* gandrīz nebija 2021. gada pamatdarbības saistību apropriāciju, jo tas līdz 2014. gada beigām bija pabeidzis pēdējo uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus;
8. konstatē, ka 2021. gada beigās kopuzņēmums *IHI* bija uzņēmies saistības par 1 452,1 miljonu EUR jeb 91 % no maksimālās Savienības iemaksas programmā “Apvārsnis 2020” parakstītajiem dotācijas nolīgumiem, proti, 1 595,4 miljoniem EUR; norāda iemeslu, proti, ka 2019. gada uzaicinājums iesniegt priekšlikumus nevarēja aptvert visus plānotos tematus un ar valdes lēmumu ES budžets tika attiecīgi samazināts; konstatē, ka no šīs summas aptuveni 616,8 miljoni EUR (jeb 42,5 %) vēl būs jāmaksā turpmākajos gados; turklāt norāda, ka kopuzņēmuma *IHI* privātā sektora dalībnieki bija juridiski apņēmušies veikt iemaksas natūrā 1 520,7 miljonu EUR vērtībā;

9. uzsver, ka pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projektiem pieejamā kopuzņēmuma *IHI* 2021. gada maksājumu budžeta izpildes līmenis bija 97 % un ka kopuzņēmumam *IHI* gandrīz nebija 2021. gada pamatdarbības saistību apropriāciju – tā kā Padomes Regulā (ES) Nr. 557/2014 ^(?) bija prasīts, ka visas saistības jāuzņemas līdz 2020. gada beigām, un Regula (ES) 2021/2085 stājas spēkā tikai 2021. gada beigās, 2021. gadā uzaicinājumi netika izsludināti;

Sniegums

10. pēc iepazīšanās ar gada pārskatu norāda, ka 2021. gadā tika pabeigts kopuzņēmuma *IMI 2* projektu portfelis, parakstot pēdējos 15 kopuzņēmuma *IMI 2* projektu dotāciju nolīgumus; norāda, ka 15 jaunizveidoto projektu kopējais budžets ir 413 miljoni EUR, no kuriem aptuveni pusi veido finansējums no Savienības programmas “Apvārsnis 2020”, bet atlikušo daļu nodrošina *EFPIA* ieguldījumi un kopuzņēmuma *IMI 2* asociētie partneri, kā arī citi avoti;
11. norāda, ka kopuzņēmuma *IHI* projekti ir radījuši 275 aktīvus, kas sasniedza būtisku atskaites punktu projekta dzīves ciklā (mērķrādītājs bija 50); norāda, ka šie aktīvi cita starpā ietver rīkus, metodiku, procesus, pakalpojumus, mācību materiālus; norāda, ka atskaites punkti ir šādi: galvenie klīnisko izmēģinājumu posmi, dzīvnieku modeļi, prototipi, komercializācija, patenti un publikācijas; turklāt norāda, ka nozares dalībnieki daudzos kopuzņēmuma *IHI* projektos izmanto jaunus instrumentus un procesus, ko rada projekti, piemēram, dzīvnieku modeļus, standartus, biomarkierus, standarta darbības procedūras (SOP), skrīninga platformas un klīnisko pārbaužu tīklus;
12. attiecībā uz redzamību norāda, ka kopuzņēmums *IHI* turpināja uzskatāmi parādīt ES pievienoto vērtību, izmantojot pārlicinošu saziņu ar mērķauditorijām, tajā īpašu uzmanību pievēršot kopuzņēmuma *IHI* darbību atklātībai, pārredzamībai, atbilstībai un saskaņotībai; norāda, ka tas turpināja izplatīt projektu rezultātus un veiksmes stāstus, veicinot to rezultātu daudzveidību, kas nozīmēja vairāk nekā 100 rakstus dažādos stilos, kā arī īsus, pieejamus videomateriālus popularizēšanai sociālajos medijos, un ka turklāt visas kopuzņēmuma *IMI 2* projektu faktu lapas tika pievienotas jaunizveidotā kopuzņēmuma *IHI* tīmekļa vietnei, lai atvieglotu to turpmāku popularizēšanu; mudina kopuzņēmumu *IHI* dalīties visās sekmīgās redzamības stratēģijās ar citiem kopuzņēmumiem, lai iepazīstinātu iedzīvotājus ar to pievienoto vērtību;

Darbā pieņemšana un darbinieki

13. norāda, ka štatu sarakstā ir paredzēti 39 pagaidu darbinieki, 15 līgumdarbinieki un 2 norīkotie valstu eksperti (NVE), kopā 56 darbinieki; norāda, ka 2021. gada 31. decembrī bija aizpildītas 50 amata vietas: 36 no 39 pagaidu darbiniekiem (92,30 %), 13 no 15 līgumdarbiniekiem (86,70 %) un 1 no 2 NVE (50 %); turklāt norāda, ka attiecībā uz pagaidu darbiniekiem 2022. gadā ir paredzēts aizpildītas tukšās amata vietas, jo turpinājās divas atlases procedūras, un ka 2022. gadā vienu NVE amata vietu ir paredzēts likvidēt;
14. atzinīgi vērtē to, ka attiecībā uz apspriešanos ar ārējiem ekspertiem kopuzņēmums *IHI* ir saglabājis labu ģeogrāfisko līdzsvaru (20 dažādas valstis) un labu dzimumu līdzsvaru (22 sievietes, 17 vīrieši);
15. ar bažām norāda, ka laikposmā no 2018. līdz 2021. gadam pagaidu darba aģentūru darbinieku vidējais gada līmenis visos kopuzņēmumos joprojām bija augsts, proti, aptuveni 11 % no štata darbiniekiem; atgādina, ka augstais līgumdarbinieku skaits mēdz ievērojami palielināt kopuzņēmuma *IHI* personāla mainību un vēl vairāk destabilizēt personāla situāciju; turklāt uzsver, ka pagaidu darba aģentūras darbiniekus joprojām būtu jāizmanto tikai kā pagaidu risinājumu, jo tas varētu negatīvi ietekmēt kopuzņēmuma *IHI* vispārējo sniegumu, radot tādas problēmas kā grūtības saglabāt pamatkompetences, neskaidri pārskatbildības kanāli, iespējami juridiski strīdi un zemāks darbinieku efektivitātes līmenis;

(?) Padomes Regula (ES) Nr. 557/2014 (2014. gada 6. maijs), ar ko izveido kopuzņēmumu “2. ierosme inovatīvu zāļu jomā” (OV L 169, 7.6.2014., 54. lpp.).

16. pēc iepazīšanās ar 2021. gada darbības pārskatu norāda, ka ir ievērots pienācīgs dzimumu līdzsvars, proti, 66 % darbinieku ir sievietes: 50 % valdes locekļu, 61,5 % iecelto kandidātu valstu pārstāvju grupā un 41,7 % zinātniskās komitejas pilntiesīgo locekļu; mudina kopuzņēmumu *IHI* šo līdzsvaru saglabāt;
17. norāda, ka pastāvīgie uzlabojumi projektu vadības darbplūsmā un kopuzņēmuma *IHI* darbinieku koordinētie centieni pārvarēja ar Covid-19 pandēmijas periodu saistītās grūtības, nodrošinot darbības nepārtrauktību un 2021. gadā panākot ievērojamu pamatdarbības budžeta izpildi 96,04 % apmērā;
18. norāda, ka kopuzņēmumi kopš 2016. gada nav iemaksājuši Savienības pensiju shēmā darba devēju iemaksas par kopuzņēmumu darbiniekiem, kas atbilst to ārpus Savienības subsidēto ieņēmumu attiecībai pret kopējiem ieņēmumiem, jo Komisija nav nedz paredzējusi šos izdevumus kopuzņēmumu budžetā, nedz oficiāli pieprasījusi maksājumus; aicina Komisiju rīkoties, lai turpmāk nepieļautu līdzīgas problēmas;

Iekšējās kontroles sistēmas

19. norāda, ka attiecībā uz Septītās pamatprogrammas starpposma un galīgajiem maksājumiem kopuzņēmums *IHI* veic *ex post* revīzijas, savukārt attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumiem par *ex post* revīzijām atbild Komisijas RTD ĢD Kopējais revīzijas dienests; norāda, ka, pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem, kas bija pieejami 2021. gada beigās, kopuzņēmums *IHI* ziņoja, ka tā Septītās pamatprogrammas projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars bija 1,9 % (2020. gadā 2,16 %) un atlikušo kļūdu īpatsvars bija 0,8 % (1,14 %), savukārt pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem (dzēšana un galīgie maksājumi) reprezentatīvais kļūdu īpatsvars bija 0,97 % (2020. gadā 1,13 %) un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 0,6 % (2020. gadā 0,74 %);
20. norāda – lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, Revīzijas palāta novērtēja kopuzņēmuma *IHI* pamatdarbības maksājumu kontroli, šajā nolūkā revidējot izlasi, kas pēc nejausības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumiem, kuri 2021. gadā veikti galasaņēmēju līmenī; norāda, ka vienā gadījumā Revīzijas palāta konstatēja un skaitļos izteica sistēmisku kļūdu, kas saistīta ar personāla izmaksām, jo tika izmantotas nepareizas stundas likmes, kuru pamatā nebija pabeigts finanšu gads, bet citā gadījumā – kļūdu, kas izrietēja no tā, ka trūka pienācīgu apliecinājo pierādījumu par deklarētajām iekārtām un ceļa izmaksām;
21. uzsver, ka Revīzijas palātas konstatējums apstiprināja pastāvīgas sistēmiskas kļūdas attiecībā uz deklarētajām personāla izmaksām un ka jo īpaši mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) un jauni saņēmēji ir vairāk pakļauti kļūdu riskam nekā citi saņēmēji; uzsver, ka Revīzijas palāta par šīm kļūdām ir regulāri ziņojusi iepriekšējos gada ziņojumos kopš 2017. gada; tādēļ uzsver – lai stabilizētu kļūdu īpatsvaru zem būtiskuma līmeņa, ir jāracionalizē pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" noteikumi attiecībā uz personāla izmaksu deklarēšanu un plašāk jāizmanto vienkāršotās izmaksas; uzsver, ka kopuzņēmumam *IHI* ir jāstiprina iekšējās kontroles sistēmas, lai novērstu palielināto risku attiecībā uz MVU un jauniem saņēmējiem, un stingri jāmudina tās saņēmēju kategorijas, kuras ir vairāk pakļautas kļūdu riskam, piemēram, MVU un jaunos saņēmējus, izmantot personāla izmaksu vedni; atzinīgi vērtē to, ka 2022. gadā visi kopuzņēmumi sāka īstenot darbības kļūdu īpatsvara samazināšanai saskaņā ar Revīzijas palātas ierosināto darbību, tostarp izpētot iespējas izmantot vienkāršotus izmaksu veidus, piemēram, vienības izmaksas, fiksētas summas maksājumus un vienotas likmes;
22. norāda, ka, ņemot vērā gan programmu, gan atsevišķu pētniecības projektu daudzgadu raksturu, atlikušo kļūdu īpatsvars, kas aprēķināts atkarībā no programmas ilguma, vispilnvērtīgāk norāda uz kļūdu finansiālo ietekmi un ņem vērā kopuzņēmuma *IHI* veiktās korekcijas, kā arī to, ka kopuzņēmums *IHI* ekstrapolē revīziju sistemātiskos konstatējumus, ievērojami palielinot revīziju tīrīšanas efektu; turklāt norāda uz to, ka programmu īstenošanas gaitā saņēmēji mūsdienās no savām kļūdām un ka kopuzņēmums *IHI* ņem vērā pieredzi, kas gūta no revīzijas konstatējumiem, un tādējādi pastāvīgi strādā pie tā, lai labāk informētu saņēmējus par kļūdām un palīdzētu tiem pareizi ziņot par savām izmaksām, tādējādi novēršot kļūdas;

Korupcijas apkarošanas stratēģija un interešu konfliktu novēršana un pārvaldība

23. norāda, ka kopuzņēmumam *IHI* ir krāpšanas apkarošanas stratēģija, kas saskaņota ar Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģiju (*CAFS* 2019) un kopējo krāpšanas apkarošanas stratēģiju pētniecības saimei (*RAFS* 2019), ko papildina vēl citas krāpšanas apkarošanas darbības, kas saistītas ar pakalpojumu līgumu pārvaldību un administrēšanu;
 24. norāda, ka dotācijas un pamatdarbības pasākumi tiek koordinēti ar *RTD* ĢD un citām pētniecības aģentūrām, izmantojot daudzgadu rīcības plānu, ko koordinē Krāpšanas un pārkāpumu pētniecības (*FAIR*) komiteja;
 25. norāda, ka 2021. gadā kopuzņēmuma *IMI* 2 krāpšanas apkarošanas pasākumi paredzēja sadarbību ar *FAIR* komitejas darbībām, darbinieku informētības palielināšanu par krāpšanas apkarošanu (tostarp piedaloties Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai konferencē “Vienoti pret korupciju – ES iestāžu ētikas standartu ievērošana”) un krāpšanas riska novērtēšanu; turklāt norāda, ka šādi uzdevumi bija divi – viens bija iekļauts ikgadējā krāpšanas apkarošanas ciklā un otrs – plašāks un detalizētāks, paredzēja izveidot pamatu vispārējās krāpšanas apkarošanas stratēģijas pārskatīšanai attiecībā uz kopuzņēmumu *IHI*;
 26. turklāt atzinīgi vērtē to, ka visiem kopuzņēmuma *IHI* darbiniekiem tika sniegta regulāra informācija par riskiem, kas saistīti ar krāpšanu, un par procedūrām, kas izmantojamas, ja rodas aizdomas par krāpšanu/pārkāpumiem, un ka uzmanība tika pievērsta tādiem plaša spektra jautājumiem kā riski saistībā ar interešu konfliktu, pilnvaru deleģēšanu un pienākumu nošķiršanu.
-